

Konzervativní krédo: svoboda

09.července 2007 David Floryk

Co pro mne znamená být dnes konzervativní? Jak sám pojem napovídá, konzervativce je člověkem, který hodlá cosi konzervovat, tedy uchovávat, ochraňovat, hájit a bránit (v případě potřeby i zachraňovat). Činí tak nepochybně proto, že to, co hodlá hájit, nahlédl jako hájení a konzervace hodné. V tomto smyslu je – alespoň čas od času – konzervativcem každý z nás.

Mluvíme o politickém konzervatismu, proto se ptejme, co je oním kýženým cílem, hodným hájení, jež hodlá konzervovat současný konzervatismus. Nemohu mluvit za všechny, kteří se k tomuto pojmu hlásí (mnozí tak totiž činí z důvodů mně naprosto nepochopitelných), mohu se však pokusit vydat výčet z toho, co je pro mne onou hodnotou, kterou „teď a tady“ shledávám pro život za podstatnou.

Nuže, tím statkem na politickém kolbišti nejvzácnějším je pro mne svoboda. Uvědomuji si, že pro mnohé může být takové tvrzení překvapivé. Jednak svobodou se dnes ohání kde kdo; kdo by pro ni nebyl? Co je na ní výslovně konzervativního? A za druhé možná proto, že z učebnic víme, že konzervativce se nad svobodou ošívá a chce ji brzdit a vyvažovat; ostatně každý správný politolog ví, že na svobodu máme jinací experty, takový liberalismus ji má přece již v samotném názvu! Ano, o svobodě dnes mluví každý. Problém možná nastane, pokusíme-li se definovat, co taková svoboda znamená a jak ji zdůvodníme.

Je-li politika rozhodováním o lidech a péčí o ně, pak *kdo je vlastně člověk?* Nabízím jeden konzervativní předpoklad, který zde nebudu zdůvodňovat: člověk má svou vlastní a současně jeho samého přesahující důstojnost, kterou respektovat je povinností každého člověka a všech institucí včetně státu. Nad člověkem existuje objektivní morální řád, od něhož se odvíjí ona důstojnost. Je-li tomu tak, pak z toho vyplývá, že jsou určité věci, na které má člověk jakožto člověk právo a jsou naopak věci, které se lidem činit nesmí. A že to obojí musejí ostatní lidé i stát respektovat a ctít.

Právem člověka je žít ve svobodné společnosti

Člověk právě proto, že je (použijeme-li křesťanskou terminologii) stvořen k Božímu obrazu, je hoden být svobodným. A je jeho mravním právem žít ve společnosti politicky svobodné. Že tomu tak po celé věky nebylo, a že tomu tak není v úplnosti ani dnes? Budiž Bohu žalováno: je to tak; ale to nic nemění na skutečnosti, že je to pravda, a že cílem dobré politiky je garantovat právě tohle. A patří ke cti křesťanské Evropy, že k tomuto poznání jako jediná z civilizací, které kdy žily na tváři Země, dospěla – za cenu mnohé nesvobody a nespravedlnosti svých dějin.

Mám za to, že právě toto zdůvodnění svobody je pro debatu klíčové – tudy probíhá ona hranice, která činí ze svobody svévoli a chaos, z rovnosti tyranii a z bratrství pokryteckou frázi. Není-li člověk Božím obrazem, proč by měl být svobodný? Proč by měl vlastně vůbec být?

Je-li cílem politického řádu svoboda a je-li svoboda ukotvená právě takto, pak můžeme hledat (totiž: hledat můžeme kdykoliv, ale nalézat, to je oč tu běží) odpovědi na konkrétní otázky politické praxe. Stát má bdít nad tím, aby každý z jeho občanů mohl svobodně činit to, co je správné – a současně má své občany pokud možno nechat na pokoji, neplést se jim do života a ponechat na nich, aby jako svobodné bytosti naložili se svým životem. Stát, který se vměšuje kam nemá a přitom nedělá, co má, je hrozbou svobodě svých občanů. Myslím, že důsledné uplatnění tohoto principu by zapůsobilo blahodárně ve všech oblastech společenského života.

Je proto nutné trvale odkazovat stát do mezí daných ústavou a současně tvrdě žádat, aby stát plnil to, co má. Vždyť je hanebné, aby stát kvůli své neschopnosti vymoci dodržování zákonů plošně postihoval a šikanoval nevinné. To se týká nejen např. silničního zákona, ale také – vida! – ochrany životního prostředí. Někdo ho poškozují? To buď máme špatné zákony – nebo snad kdosi nehlídá jejich plnění?

Svobodné tržní hospodářství, založené na ochraně vlastnictví a přehledném a vynutitelném právním řádu, je základem svobodné společnosti – a také zdrojem jejího bohatství, rozvoje a ochrany prostředí pro její život. Méně regulace, méně daní, méně přerozdělování!

Pokračující devastace tradiční rodiny by mohla vést až ke ztrátě svobodného charakteru společnosti. Proto přestaňme řečnit o rovných příležitostech a podobných pseudoproblémech a diskutujme o skutečných potížích. Zastavme sociální experimentování s rodinou (homosexuální partnerství), zastavme vývoz kulturní revoluce do „třetího světa“ – cožpak nestačí, že už zničila Evropu?

Zahraněční politika a obrana? Méně ideologie, více zdravého rozumu. Nezavírat oči před vážnými problémy (Hanibal stojí před branami!) a neutíkat k náhražkovým tématům typu globální oteplování a práva zvířat.

Text vyšel v časopise Právý úhel 4/2007.